

4. SVET

Četrty svet je svet znanosti, pisane besede, izobražencev. To je svet, v kakršnem živimo in ga sodobna družba priznava za resnico. Veronika (iz latinske besedne zveze vera icon – prava slika) verjame v ta svet. Čeprav v njem ne najde ljubezni niti sreče, se sprijazni, da je to pač stvarnost, ki je ni mogoče spremeniti. Vdana v svojo usodo ne verjame v Življenje in zanika vse, česar ne razume ali ne zna pojasniti s pomočjo knjig. Ta njena vdanost predstavlja svetove mnogih, živečih v družbi, ki ji vlada Racio in ki je tako prežeta z Racijevimi vrednotami in predstavami, da se tisti z drugimi razumi v njej ne morejo sprejeti. Racijevu povzpenjanje na oblast je bilo dolgotrajno. V zgodovini mu je že nekajkrat uspelo, a njegova oblast še nikoli ni bila tako obsežna in čvrsta. Svetovno oblast je prvič prevzel šele v času industrijske revolucije, ta vzpon pa mu je omogočila znanost. Veronikin najpomembnejši razum ni Racio, kot bi v takšnem svetu pričakovali, ampak Emocio. Zgodba prikazuje, kako močan vpliv lahko ima okolje na naše razume in njihovo moč, kadar zavladajo družbi vrednote enega od njih. V knjižnici nastopa natanko sedeminsedemdeset oseb. Poleg Veronike in Erosa se v njej pojavijo še obiskovalci, ki jih prepoznamo na različne načine – najpogosteje po njihovih knjigah ali pa po znanih mislih, ki so jih izrekli. Tako se tu znajdejo tudi mnogi misleci, ki so s svojimi spoznanji pomembno pripomogli k razvoju civilizacije. Knjižničarkine pomočnice – Rania, Ema in Iris – ne predstavljajo različnih oseb. Racio je razum, ki ne pozna čustvovanja. Če bi lahko obstajal človek, pri katerem bi bila Instinkt in Emocio povsem izključena in ne zgolj manj pomembna, bi deloval premišljeno, načrtno in brez čustev. Racijevu delovanje lahko v nekaterih pogledih spominja na delovanje računalnika ali robota, kljub temu pa lahko Racio govori o čustvovanju in čustvih, jih razčlenjuje in predalčka. Sprašuje se o njihovi vlogi in pomenu pri delovanju

človeka in še o marsičem. Oblike čustvovanja lahko celo uprizarja in uporablja za dosego ciljev, a na način, kot čustvovanje dojemata Instinkt in Emocio, Racio ni zmožen razmišljati. V Veronikinem svetu je Racio na drugem mestu, toda zaradi sodobnega šolskega sistema, tudi univerzitetnega, se je njen svet spremenil v knjižnico Racijevih pravil, vrednot in pogledov, v kateri se prav ta razum tudi najbolj znajde. Knjižničarka živi v trdnem prepričanju, da pozna in razume vrednote vseh razumov, zato ne vidi, da so vse knjige zgolj Racijeve razlage Emocia in Instinkta. Veronikin svet je zato urejen do popolnosti, v njem pa ne more najti samo enega – prave ljubezni, kajti za to je potrebna resnica, te pa v enostranskem Racijevem svetu ni. Prav to se vidi tudi v Erosovem zrcalu – ker prikazuje to le golo resnico, v njem ni videti odseva nobene knjige. Da so tudi v Veronikinem svetu sčasoma postali podatki veliko pomembnejši od ljudi, pokaže že njeno prvo srečanje z Erosom. Ko jo ta vpraša po sreči v njenem življenju, misli, da mladenič govori o naslovu knjige. Tudi za ljubezen, dom, družino, prijatelje, doživetja, veselje, svobodo, sonce, veter, zvezde, škržate in radovednost je Raciju prav malo mar. Vse to opažamo tudi v sodobni družbi, v kateri se zaradi

Racijevega vpliva ljudje vse manj družijo in vse več časa preživljajo ob računalnikih, in tako v nekem namišljenem svetu zadovoljujejo Emocijeve in Instinktove potrebe. To pa je v resnici zgolj zato, da bi se lahko Racio še naprej obdržal na oblasti. Tudi v knjižnico prihajajo ljudje zato, ker imajo v svojem življenju vse več težav. Knjižnica jim namreč že na vhodu obljublja, da se bo dotaknil sreče, kdor se bo učil iz knjig. To pa je način Racijevega vladanja – zato da bi potešil nezadovoljstvo Instinkta in Emocia, vedno išče rešitve, ki so logične samo njemu. Ustoličenje pravnega reda – genialna Racijeva iznajdba – predstavlja začetek rušenja krivične prevlade, ki jo je imel nekoč – še v času starega Rima – Emocio. Zakonik je takrat predstavljal pomemben korak na poti k pravičnejši družbi, saj je Emocio dotlej vladal s silo in prisilo. Prehod v po vrednotah enakopravnejšo družbo pa je celotnemu rimskemu imperiju omogočil vzpon, ki je trajal, vse dokler ni Racio povsem

spodkopal Emocia in Instinkta, in so tedanji družbi zavladatale vrednote, nadvse podobne današnjim. Tomažev primer iz rimskega prava ponazarja razliko med prvotnim in poznejšim namenom zakonov. Prvotni zakoni so bili preprosti in logični, njihov namen je lahko razumel vsakdo in zanje niso bile potrebne zapletene pravne razlage strokovnjakov, ki jim vlada Racio. Moč in vpliv tega pa sta se z zapletenostjo in nejasnostjo zakonov samo še okrepila. To se pozna tudi po tem, da si vrhunske pravne strokovnjake lahko privoščijo le tisti z več denarja, tega pa si v Racijevi prevladi najlažje prislužijo prav ljudje z Racijevim razumom. Tako navidezna pravica danes v resnici ni več enaka za vse. Ni naključje, da je primer iz rimskega prava predstavil prav Tomaž – tako se je imenoval tudi apostol, ki je v svetopisemski zgodbi podvomil o Jezusovem vstajenju. Tomažev najpomembnejši razum je Instinkt – dvomljivec, ta razum pa ima v Racijevem šolskem sistemu prav toliko težav kot Emocio. A pri Tomažu Instinkt ni edina prepreka na poti do uspeha. Tudi v šoli življenja bi Tomaž moral še nekaj spoznati – da je srečo treba graditi na lastnih temeljih in se pri tem ne ozirati na to, kako uspeva drugim, še posebej če tuji uspeh ne gre v našo škodo. Tudi to ni naključje, da je na tem mestu omenjen Mark Tulij Cicero (Marcus Tullius Cicero), rimski državnik, pravnik, politični teoretik in lozof, rojen 3. januarja 106 pr. n. št, ki velja po mnenju mnogih za največjega rimskega govornika in pisca proze. Veronikin svet je kot knjižnica – resnica tega sveta je v knjigah, te pa so urejene po sistemu univerzalne decimalne klasi kacije. Ne zavedamo se, da je tako tudi v svetu, v katerem živimo. Po Racijevem sistemu in njegovih vrednotah razvrščamo vse, tudi to, kar spada v Instinktove in Emocijeve svetove. Knjižničarka ima težavo le z eno skupino knjig – s knjigami, ki predstavljajo resnico. In ker se resnica ne sklada z Racijevo predstavo o resnici, Veronika vse dokaze o obstoju prave resnice odstrani iz knjižnice. Ob tem pa je sistem Racijevega pogleda na resnico zavajajoče stvaren. Medtem ko vneto zagovarjamo stališča, o katerih si upajo dvomiti le redki, sploh ne pomislimo, od kod ta stališča pravzaprav izvirajo.

Preprosto jih sprejmemo za resnična zgolj zato, ker jih za resnična sprejemajo tudi drugi, in če kdo podvomi vanje, tvega, da bo izločen iz družbe in bo dobil oznako »družbeno nesprejemljiv«. Da se v zgodovini merila, kdo je s svojimi stališči za družbo nesprejemljiv, ves čas spreminjajo, je jasno, ni pa še bilo jasno, da za to nista kriva napredek in razvoj, ampak zgolj zamenjava na položaju vladajočega razuma. Vsak razum seveda razglasi za pravo resnico svojo resnico, sprememba od stališča, ki ga je zagovarjal prejšnji razum, pa tako postane napredek. Priznati je treba, da ta napredek v zgodovini ni enosmeren, ampak je ves čas dvosmeren, kar pomeni, da lahko imamo za napredek vsak prehod vrednot enega razuma k vrednotam drugega. Vsako spremembo razuma na oblasti družba tako občuti kot napredek. Ves čas pa je očitna povezava med vladajočim razumom in vplivom njegovih vrednot na družbo. Nazoren primer je pogled na spolnost. Emocio je glede spolnosti povsem odprt, medtem ko je Instinktov pogled na spolnost nadvse zadržan. Racio spolnost ne pomeni veliko, ker pa se zaveda njenega velikega pomena za Emocia, Racio namerno ustvarja pravila obnašanja, ki Emociu onemogočajo uporabo spolnosti kot eno od orodij za krepitev premoči. Antična družba je bila glede spolnosti povsem svobodomiselna, v srednjem veku pa je postala spolnost malodane prepovedana, saj so stroga pravila določala, kdaj, kje, s kom in koliko (če sploh). V dvajsetem stoletju pride do pojava hipijevstva, kar pa ni nič drugega kot Emocijev upor proti vse očitnejši Racijevi premoči. V šestdesetih letih dvajsetega stoletja so do tistega trenutke napredne Racijeve vrednote, tudi odnos do spolnosti, malodane čez noč postale starokopitne. Hipijevski pogled na spolnost je bil prav tak kot v antičnih družbah, ta preobrat spolnih vrednot pa so poimenovali seksualna revolucija. Psihiater Milan – njegova je knjiga, ki jo Eros najprej vzame z Veronikine knjižne police – predstavlja gledanje sodobne psihologije. To še vedno temelji predvsem na opazovanju in poskušanju. Tak pristop pa prinaša pogosteje kot rešitve samo blaženje težav, saj so brez pravega razumevanja rešitve težav bolj

kot ne stvar naključja. Nekdo, ki se ne razume na delovanje elektronskih naprav, ima le malo možnosti za popravilo zapletenega računalnika, enako pa je tudi pri reševanju psiholoških težav – za to je potrebno tudi boljše razumevanje delovanja naših miselnih procesov. Človeški možgani še vedno veljajo za najbolj skrivnostni in neraziskan človeški organ, saj kljub številnim poskusom doslej nismo poznali dovolj oprijemljivega modela, s pomočjo katerega bi lahko razumeli, pojasnili in predvidevali potek miselnih procesov. Eros psihiatru razkrije še nepoznano povezavo med miselnimi procesi. Na tem mestu je treba ponovno poudariti, da so Racio, Emocio in Instinkt povsem na novo opredeljeni pojmi. Kdor koli si pri sebi prizadeva prepoznati enega od njih, razlage teh treh umskih procesorjev ni razumel. Nobeden od treh razumov ni boljši od drugih dveh, vsak ima prednosti in slabosti. Nobeden od treh ni za družbo bolj ali manj sprejemljiv, zaželen ali občudovan. Veliko večja težava kot dajanje prednosti kateremu od razumov v našem razmišljanju je nesprejemanje. Vsi značaji so tako popolnoma enakovredni. Res je le to, da je v vsakem obdobju lažje uspeti ljudem s tistim značajem, ki mu

vlada isti razum, ki takrat vlada tudi družbi. Tako kot skoraj vsako veliko odkritje v zgodovini človeštva naleti tudi Erosovo, pri psihiatru Milanu, sprva le na posmeh in zavračanje. Novo teorijo vselej postavi na preizkušnjo čas – šele če se izkaže za učinkovitejšo in uporabnejšo, lahko nekega dne izpodrine staro teorijo. Takrat pa tako stroka kot javnost sploh ne pomislita, da je o novem načinu razmišljanja v začetku obstajal dvom. Če se novi način izkaže za neučinkovitega, pa preprosto utone v pozabo. Nekatero teorijo se obdržijo zelo dolgo ... ni jih mogoče izpodriniti kar čez noč. Tak je tudi primer Ptolemajevega Almagesta, ki je nastal okoli leta 150 in je obveljal za temeljno podlago za vsakršno astronomsko znanje vse do 17. stoletja. Njegov sestav je temeljil na predpostavki, da se Sonce, planeti in zvezde vrtijo okrog Zemlje kot nepomičnega središča Vesolja. Čeprav je bila teorija zasnovana na napačni predpostavki, pa se je dobro skladala z opazovanji planetov, zato se je Kopernikova

teorija o heliocentričnem sestavu, iz leta 1500, uveljavila šele mnogo pozneje. Tako ni le pri razmišljanju o znanstvenih teorijah, ampak bolj ali manj pri vsakem novem odkritju. Prvi osebni računalniki so le s težavo spodrinili stare pisalne stroje – danes pa se nam zdi prav neverjetno, da niso ljudje takrat takoj dojeli prednosti računalnikov in z njimi nemudoma nadomestili pisalnih strojev, saj si danes ne znamo predstavljati, da bi ti sploh lahko imeli kakšno prednost pred računalniki. Bolniki, o katerih razglabljata Eros in Milan, so resnični primeri, pri katerih je različnim uglednim psihiatrom s klasičnim pristopom psihoterapije spodletelo. Eros psihiatru na preprost način prikaže drugačen pristop k reševanju težav njegovih bolnikov, pristop, kot ga omogoča razumevanje trojstva razumov in njihovih lastnosti. Kdor razume ta model razmišljanja o človeškem umu, še nima vedno rešitve na dlani, ima pa osnovo, po kateri je veliko lažje povezati in razumeti različne psihične težave. Milan sprva zavrne Erosovo razmišljanje, a se je kljub temu pripravljen vanjo nekoliko bolj poglobiti. Kmalu spozna, da mu lastnega znanja ni treba zavreči, saj predstavlja to, o čemer govori Eros, neverjetno povezavo med nekaterimi spoznanji, do katerih se je učeni psihiater že dokopal. A resnično prepriča ga šele dognanje, da lahko z novim pristopom razume in rešuje številne težave, ki so doslej veljale za nerešljive. Teorija REI namreč pojasni pojav depresij, avtizma, disleksije, touretovega sindroma, jecljanja in številnih drugih težav, ki jih bo odslej mogoče povsem ozdraviti in ne le blažiti. Na mizi v knjižnici se pojavi bela knjiga – gre za isto knjigo, ki jo držita v rokah tako Heraklej – v tretjem svetu – kot tudi bralec. Kdor pa pozorno bere, bo opazil, kdo – na strani 159 – to knjigo vrne v knjižnico. Ženska mačjih oči je pisateljica Svetlana Makarovič. Njena vloga v knjižnici je precej pomembnejša, kot se zdi na prvi pogled. Njena pravljična Mesečinska struna (v knjigi nosi naslov Mesečinska pravljična) razkriva, kdaj se zgodba v knjižnici odvija, saj v času nastanka knjige [psi] pravljična Mesečinska struna še ni izšla v knjižni obliki. Polica z imenom »Sprevidelano« predstavlja vrzel v Racijevem svetu.

To je resnica, ki je Racio ne uvidi, saj vidi namesto prave resnice vedno le svojo resnico. Dve nasprotujoči si resnici pa postavljata druga drugo na laž. Da bi Racio lahko obvaroval svojo resnico, pospravi vse, kar mu jemlje verodostojnost, v klet ... tja, kjer je dostopna le redkim. Na tistih policah so dela in razmišljanja ljudi z Erosovim značajem. Taki lahko razumejo sporočila s police »Spre gledano« ne glede na čas, v katerem so nastala. Resnica je večna in ostaja enaka. »Deli in vladaj« je starodavno Racijevo pravilo, ob katero trči tudi mladi Rolihlahla, ki ne more do knjig. Njegove roke so vklenjene, in tako ne more do resnice, do katere se želi dokopati. Kdor želi dobro razumeti ta odlomek, mora poznati življenje in delo mladeniča z imenom Nelson Rolihlahla Mandela. Eros si hoče z vrhnje police izposoditi knjigo častitljive starosti, v kateri je prebral stavek o Ebuju. Zanj se zdi, da ima podobno poslanstvo, kot ga je imel Eros, ko je mladeniču z okovi na rokah izročil belo knjigo. Ta stavek se je piscu zapisal po naključju, in mu do danes še ni uspelo povsem razumeti njegovega pomena in globlje povezave z zgodbo. Kralj Ašurbanipal je vedel za resnico, ki jo pozna Eros. Na vso moč si je prizadeval, da bi jo ohranil, saj je vedel, da lahko le s pomočjo resnice ohrani tudi ravnovesje in mir v svojem kraljestvu. Vedel je tudi, da resnico najbolj ogrožajo tisti, ki je ne morejo razumeti, zato je dal s kačjim strupom umoriti vse, ki so si drznili resnico razlagati po svoje. Ašurbanipal je bil zadnji kralj starega asirskega kraljestva, z njegovo smrtjo pa je šla v zaton tudi resnica. Po njem se je na oblast vrnil Emocio. Eros v zakladnici asirskega kralja naleti na še en drobec resnice – o izvornem razumevanju znamenj živalskega kroga ali horoskopa. V tistem času je bil namreč razumljen povsem drugače kot danes. Resnica izvornega védenja o dvanajstih človeških značajih, označenih z dvanajstimi horoskopskimi znamenji, se povsem prekriva z razumevanjem človeške psihe iz knjige [psi]. To, kar danes predstavlja horoskop, pa je povsem v nasprotju s tem, kar nas uči Življenje. Kako je mogoče, da je tako staro spoznanje danes tako narobe razumljeno? Tu gre v knjigi za

prikaz, kako lahko naši razumi resnico spreminjajo po svojem videnju. Ptolemaj (gr. Klaudios Ptolemaios, lat. Claudius Ptolemaeus) je naletel na izročilo te resnice, vendar je njegov razum ni mogel razumeti, saj je njemu vladal Racio, ta pa je namesto resnice zapisal svoje videnje. V knjigi je to prikazano tako, da je resnica horoskopa prepisana na oslovsko kožo – tu gre za Ptolemajevo astrološko delo z naslovom Štiri knjige (Tetrabiblos). V Ptolemajevih časih se je oslovska koža res uporabljala kot papirus in pozneje papir, vendar ima na tem mestu še poseben, simbolni pomen. Nič drugače ni z vsemi drugimi besedili s trinajste police, njihovi prepisi in prevodi pa predstavljajo izkrivljanje resnice, ki so ga skozi zgodovino povzročali vsi trije razumi. V vsakem obdobju so se uporabljali tisti prepisi in prevodi, ki so ustrezali vladajočemu razumu. V knjigi se na več mestih – v dvogovorih o Življenju – beseda življenje zapisuje zdaj z veliko zdaj z malo začetnico. Gre za ponazoritev tega, da se ljudje pogosto pogovarjamo o neki stvari in pri tem uporabljamo iste besede, pa vendar imamo ob tem povsem različne predstave. Tako je tudi Veronika prepričana, da Eros govori o življenju, on pa ima ves čas v mislih Življenje – razum, ki je ustvaril [psi], torej svet, v katerem se je

znašel. V knjižnici naletimo tudi na namig, kaj je Življenje. To obstaja v vseh živih bitjih in jih povezuje v eno samo celoto neslutnih umskih zmožnosti. Življenje je evolucijski preskok, ki živemu omogoča neminljivost, je kot ogenj, ki se prižiga s slamice na slamico in gori ves čas, četudi kurivo dogori, kakor odmrjejo telesa. Minljivost teles je nujna za genetske izboljšave, je pa v nasprotju z željo živega po preživetju. Zmotno je misliti, da umremo zato, ker se naše telo obrabi in mu poteče rok uporabe – kot stvarjem, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju. Narava zmore zamenjati sleherno celico našega telesa, to pa pomeni, da bi lahko brez težav obstajali v nedogled in se pri tem naše telo ne bi staralo in spreminjalo. Edini vzrok za našo minljivost je to, da v nasprotnem primeru ne bi prihajalo do izboljšav. Povsem drugače kot z življenjem pa je z razumom. Ta lahko napreduje samo, če se ves čas uči in če ni potrebno ponavljanje učenja istih

stvari. Tako se je davno, na samem začetku evolucije, vzporedno z razvojem inteligence začel razvijati tudi prenos podatkov med živimi organizmi, to pa je razlog, da je ta razum še danes samo en. Vsa živa bitja smo del tega sistema, le da v času svojega telesnega bivanja zmoremo razmišljati in delovati samo s svojimi tremi razumi, ki jih imamo na razpolago. Življenje na tak način vodi svoj razvoj – da bi lahko prišli do spoznanj, ki jih potrebujemo za napredek, nam nastavlja okoliščine, v katerih se znajdemo in ki jih mi dojemamo kot naključja. S tem je mišljena šola življenja. Iz tega je mogoče zaključiti, da je prav vsako živo bitje, tudi človek, ustvarjeno tako, da se lahko dokoplje do svojega spoznanja, in če deluje tako v skupno kot v svoje dobro, izpolnjuje svoje poslanstvo. Od tod tudi modrost, da ima vsakdo srečo pred nosom, na dosegu roke, vse, kar moramo storiti, je le to, da sledimo Življenju in odkrivamo resnico. Ljudje nismo zmožni stopiti v stik z Življenjem, ne zaznavamo ničesar, kar bi bilo povezano z njim, in s svojimi željami, mislimi, predstavami ali prošnjami ne sprejemamo njegove milosti. Lahko pa z vsem tem vplivamo na svoje razmišljanje, delovanje svojih razumov in svoje sprejemanje, in s tem povsem spremenimo svoje življenje. Da Življenje kot koncept superiorne inteligence ni nestvaren ali abstrakten pojem, kaže razlaga o naravnem pojavu, ki bi ga ta razum lahko izkoriščal za svoje delovanje. S pomočjo fenomena iz kvantne fizike naj bi bila vsa živa narava brez izjeme povezana v eno samo celoto. Ta pojav je bil sprva le teoretičen, pozneje je bil kar nekajkrat laboratorijsko dokazan, prvič pa so ga opisali Albert Einstein, Boris Podolski in Nathan Rosen. Opis boste našli pod imenom EPR paradoks. Da v nadaljevanju ne bi prišlo do napačnega razumevanja pomena Ega, kot ga opredeljuje [psi], je treba vedeti, da je na Ego treba gledati kot na del Življenja in ne kot na dušo. Ego je zgolj zamisel, ki jo je ustvarilo Življenje, zamisel, po kateri živijo Racio, Emocio in Instinkt. Ta zamisel se nadaljuje skozi mnoga življenja kot pot spoznanj. Dandanes pa ljudje Ego pogosto zamenjujejo za Emocijevo prevlado; ta je namreč gospodovalen, brezobziren in

samoljuben. Ko kdo govori o osebi z močnim egom (ta se piše z malo začetnico), je to v knjigi [psi] treba razumeti kot osebo s prevladujočim Emociem. Oortov oblak

je domnevno območje kometov na robu osončja. Leta 1932 je Ernst Julius Öpik predlagal za izvor kometov krožeči oblak na robu osončja. Leta 1950 je njegovo zamisel uporabil Jan Hendrik Oort in s takim oblakom pojasnil navidezno nasprotje, da se kometi pri prehodu skozi notranje predele osončja uničujejo in bi morali biti že vsi uničeni, če obstajajo od samega nastanka osončja. Veronika za prispodobo o gradovih v oblakih zbadljivo uporabi Oortov oblak, s čimer želi poudariti neoprijemljivost Erosovih domnev. Eros ji vrne z Öpikovim kometom, a Življenje s tem ni zadovoljno, od njega namreč pričakuje izpolnitev dane obljube. Knjiga Principi je delo Isaaca Newtona. Gospod z visokim čelom, pristriženimi brki in okroglimi naočniki, ki za sosednjo mizo prisluhne pogovoru med Erosom in psihiatrom Milanom, je Sigmund Freud. Na osnovi primera, ki ga pojasni Eros, spozna svojo zmoto, zato iz svoje knjige iztrga nekaj strani. Ženska z lasmi, spetimi v go, je švedska književnica Selma Ottilia Lovisa Lagerlöf. Na Erosovo mizo položi svoj književni prvenec z naslovom Gösta Berling. Gre za knjigo, na kateri se je na knjižnih policah dolgo nabiral prah, preden je bila prepoznana izjemnost njene vsebine. Tudi na Erosovi mizi ti zapiski za nekaj časa obležijo, saj ga ne pritegne dolgočasni naslov te odlične sage. Maria Skłodowska je dekliško ime Marie Curie – zičarke in kemičarke poljskega rodu. Njena odkritja veljajo za pionirsko delo na področju radioaktivnega sevanja. Zaradi dela z radioaktivnimi snovmi je imela težave s sklepi. Po moževi tragični smrti je imela razmerje s poročenim moškim, zikom Paulom Langevinom, to pa je v medijih izzvalo pravi škandal. Moški z napadom božjasti je Fjodor Mihajlovič Dostojevski, kar je mogoče prepoznati po knjigi z naslovom Idiot, ki leži na tleh ob njem in mu je torej padla iz rok. Prav iz tega njegovega dela in knjige Demoni so v dvogovoru med moškim in Veroniko uporabljeni, in to dobesedno, tudi tile trije stavki: »Ah, kriv sem!« »Krivi ste, a sami uganjate trmo!« »Ljubše mi

je biti s Kristusom kot z resnico.« Eros Milanu razkrije, da je depresija v resnici nasprotno stanje zaljubljenosti, saj gre pri prvem za spor med razumi, pri drugem pa za popolno, harmonično usklajenost njihovih pogledov. S tem spoznanjem je ustvarjena podlaga za povsem novo razvrstitev depresij. Te so odvisne od tega, kateri razumi so v sporu, in od tega, ali gre za spor med dvema ali za medsebojno nasprotovanje vseh treh. Ljudje preživimo po navadi večino življenja nekje med obema skrajnima stanjema, kar pomeni, da je naše normalno stanje zmerna neusklajenost razumov. Trije od dvanajstih značajev ne morejo zapasti v depresivno stanje – to so značaji z enim vodilnim razumom in drugima dvema v enakovrednem podrejenem položaju. Nasprotje tega so trije značaji, ki so močno podvrženi depresijam – to so značaji z dvema vzporednima vodilnima razumoma. Premikanje kontinentalnih plošč zagotovo spada med najbolj osupljive znanstvene teorije o zgodovini Zemlje. Geologa K. E. Caster in J. C. Mendes sta naredila obsežno primerjavo kamnin na obeh straneh Atlantika in s svojimi ugotovitvami podprla teorijo o skupnem izvoru afriške in južnoameriške kontinentalne plošče. Charles Hutchins Hapgood je v svojem članku leta 1958 spodbijal to možnost, njegovo tezo pa je takrat podprl tudi Albert Einstein. Hapgood je bil zagovornik

teorije premikanja Zemljinega osišča. Teorijo premikanja kontinentalnih plošč je leta 1908 predložil ameriškemu združenju geologov Frank Bursley Taylor. V knjigi ne gre za prikaz razprave med Taylorjem in Hapgoodom, ampak za prikaz nasprotja dveh znanstvenih stališč. Erosa zmoti prepir med gospodoma, zato se oglasi, da bi ju utišal. Gospoda zahtevata, naj se vključi v razpravo, Eros pa jima povsem nehote po naključju razkrije nekaj, kar je predmet številnih razprav sodobnih geologov. Na to ga je napeljal naslov knjige, ki se je po naključju znašla na polici nad Hapgoodom in Taylorjem. Dogodek ponazarja, kako se Življenje z naključji vtika tudi v največja znanstvena odkritja, zato je Erosov odgovor prepoznan za četrti dokaz Življenja. Knjigo Zgodovina rib (The Natural History of Fishes) je leta 1840 izdal

pisec John Stevenson Bushnan in bil z njo v visokih krogih takratne angleške družbe deležen posmeha. William Thomson, bolj znan kot lord Kelvin, je bil škotski zik in inženir. Leta 1857 je na krovu ladje Agamemnon prisostvoval pri polaganju prvega električnega voda za prenos podatkov med Anglijo in Ameriko po dnu Atlantskega oceana. Po samo 385 miljah položenega voda se je ta pretrgal. Ko pa je bil končno položen, je zaradi uporabljene previsoke napetosti pregorel. Lord Kelvin je na podlagi svojih ugotovitev poskusil izračunati starost Zemlje. Zagovarjal je stališče, da je bila Zemlja še pred nekaj milijoni let žareča krogla, s tem pa je močno podcenil starost modrega planeta. Bil je znan tudi po tem, da je zelo redko prebral kako knjigo do konca. Umrl je 17. decembra 1907. Ženska, ki Erosa prevzame s knjigo mitov in legend starodavnih Sardov, je Grazia Deledda. Starec z oljno svetilko je Diogen iz Sinope – antični grški lozof, eden začetnikov kinizma. Ta lozofska smer se zoperstavi platonistično-idealističnemu pristopu lozo je, ki ljudi usmerja na pot nedosegljivih idealov. V nasprotju s tem kaže kinizem razkorak med vzvišenostjo »uradne« ideologije in dejanskostjo banalnega vsakdanjega življenja. Diogen je iz skrajne revščine naredil vrlino – za preživetje je beračil, spal pa je v sodu na tržnici. Bil je razvpit zaradi izzivalnega obnašanja in lozofskih poskusov, kot je bilo iskanje poštenega človeka z lučjo pri belem dnevu, uriniranje po ljudeh, ki se z njim niso strinjali, in celo masturbiranje v javnosti. Pogosto se je prerekal s Platonom – ugovarjal je njegovi razlagi Sokratovih nauk in oviral njegova predavanja. Potem ko so ga zajeli pirati in ga prodali v suženjstvo, se je ustalil v Korintu in se tam spoprijateljil z Aleksandrom Velikim. Kyne v grškem jeziku pomeni pes. Diogen prepozna Erosov značaj, zato ga vpraša, ali ga pošilja pes. Eros modreca ne razume, zato sklepa, da je neumen, in starec se mu zasmili. Ta odstavek nas poduči, da nerazumevanja drugih ne smemo slepo razumeti kot neumnost, saj vedno obstaja možnost, da imajo nerazumljeni prav. Erosa nekaj prešine, in na mizo začne zlagati knjige, ki pa v resnici predstavljajo njihove pisce: Plašč – Nikolaj Vasiljevič Gogolj Koča

strica Toma – Harriet Beecher Stowe Umetnost vojne – Sun Cu Menon – Platon Mala morska deklica – Hans Christian Andersen Novo življenje – Dante Alighieri Mahabharata – Veda Vyasa Nesrečniki – Viktor Hugo Deseti brat – Josip Jurčič Znani

svet – Edward P. Jones Mesečinska pravljica (v izvirniku Mesečinska struna) – Svetlana Makarovič Dežela na koncu sveta – Jorge Armando Plemeniti – Konfucij Konfucijevo knjigo z naslovom Plemeniti boste zaman iskali, saj obstaja le na polici »Sprevidano«, ki javnosti ni dostopna. Ta knjiga predstavlja resnico. Šele po razporeditvi knjig v skupine, ustrezajoče dvanajstim človeškim značajem, se Erosu posveti, o čem mu je pripovedoval pes. Razporeditev razumov po njihovi moči daje edinstven pogled na resnico, temu pogledu pa rečemo značaj. Knjige predstavljajo pisce in izdajajo njihov način razmišljanja, zato jih je po načelu različnih moči razumov mogoče razvrstiti v natančno dvanajst skupin. Ko si Eros ogleda takšno postavitev knjig, odkrije, da so med dvanajstimi skupinami tri podskupine, ki imajo zaradi prevlade enega razuma podobne lastnosti. Četrta podskupina pa je nekaj posebnega, in to zaradi svoje dvojnosti, saj so v njej značaji s po dvema vzporednima vodilnima razumoma. To pa povzroča pri takih ljudeh nesklepčnost, saj o vsem vedno enakovredno odločata dva njihova razuma in ne eden. Zaradi medsebojnega nasprotovanja razumov so ti značaji podvrženi neprestani notranji neuravnoteženosti, notranjemu vrenju, zato je ta četrta skupina skupina ognja. Prva skupina, v kateri pri vseh treh značajih prevladuje Racio, je stvarna, ti ljudje zaradi Racijevega načina razmišljanja stojijo trdno na tleh – na zemlji. Ta skupina je po načinu razmišljanja usmerjena v prihodnost. Drugi skupini vlada Emocio, to pa ji daje značilnost brezbrizne lahkotnosti in lahkovernosti. Ljudje s tem značajem živijo v nestvarnem sanjskem svetu, v katerem verjamejo, da se bo vse dobro izteklo, zato jih simbolično označuje zrak. Živijo zdaj in za ta trenutek, preteklost in prihodnost sta v njihovih svetovih zelo oddaljena in manj pomembna pojma. V tretji skupini so značaji s prevladujočim Instinktom. To so nedostopni, skrivnostni ljudje, ki se

skrivajo v globini svojega sveta. Pri njih vselej vidimo le površje, nikoli pa ne vemo, kako globoki so in kaj skrivajo v sebi. So kot morje, kot voda. Ljudje s tem značajem živijo v preteklosti, pogosto se sprašujejo, kaj je bilo in zakaj se je zgodilo. Novi red pa razkrije tudi naravo težave, s katero se je ves čas ubadala Veronika. Knjige s police »Sprevidano« namreč ne ustrezajo nobeni od dvanajstih polic, to pa pomeni, da nobeden od dvanajstih značajev ni zmožen videti resnice. Njihovo nasprotje je Erosovo zrcalo, ki odseva le resnico in zato nobene knjige. Rania je obiskovalce knjižnice preslepila tako, da jim je ponudila prepise resnice s police »Sprevidano«. Ti prepisi pa niso nič drugega kot Racije pogled na resnico, a tega v knjižnici za čuda nihče ne opazi. Ljudje pač verjamemo, kar verjame večina, in posamezniki potrebujejo veliko moči in poguma, da se temu uprejo. Druga težava pa je število prepisov resnice, ki se v knjižnici izdajajo za resnico. V poplavi teh prepisov je zelo težko prepoznati pravo resnico, saj kdor je v knjižnici s police tisočkrat vzel laž, bo težko verjel, da pa zdaj v rokah res drži resnico. Nekaterim obiskovalcem knjižnice nova razporeditev knjig ne ustreza. To so ljudje z značajem iz prve skupine, ljudje, ki jim vlada Racio – razum, ki trenutno vlada tudi naši družbi. Ljudem s tem razumom je danes veliko lažje kot ostalim, saj je resnica ustvarjena po njihovi meri. Težava pa je, da jo vsiljujejo tudi vsem drugim,

in ker ta ni v skladu s pogledom teh drugih ljudi, se ti ne morejo sprejemati. »Ljudem, ki niso nadarjeni, a se žele uveljaviti, ne preostane nič drugega, kot da grajajo prave talente,« je izrekel Anton Pavlovič Čehov. Mnogi, ki so v očeh drugih uspešni, se v svojem svetu ne sprejemajo. Prepoznati pa jih je mogoče po tem, da se pogosto trudijo razvrednotiti uspeh drugih. Tisti, ki se sami ne zmorejo povzpeti, bodo često spodmikali lestev tistim, ki jim je uspelo. Ta lastnost ljudi, ki se ne sprejemajo, je vselej posledica prekomerne tekmovalnosti, zavisti ali celo pohlepa. Moški, ki izreče najdaljši stavek v vsej knjigi, je James Hutton – škotski kemik, geolog in meteorolog. Prijatelji so ga pogosto zbadali zaradi nejasnih dolgih stavkov. Knjigi, ki ju

omeni, sta dva dela Teorije Zemlje, ki jo je pozneje v svojem delu povzel in razložil njegov prijatelj, matematik in profesor naravne lozo je John Playfair. Da je Hutton nespreten pri pisanju, je v zgodbi ponazorjeno s tem, da mu nalivno pero pade iz rok – pobere mu ga prav njegov prijatelj John Playfair. James Hutton je bil tudi dober prijatelj lozofa Davida Huma in političnega ekonomista Adama Smitha. Ob polici »Spre gledano« pride Eros do spoznanja, da so skrivnost, ki mu jo je razkril pes, poznale domala vse starodavne civilizacije. Razkrita je na številnih spomenikih in za čuda je povsod uporabljena enaka simbolika, čeprav so kulture živele časovno in prostorsko povsem ločeno. Pred polico z Veronikino najljubšo knjigo skuša psihiater Milan prepoznati Veronikin značaj, a se ušteje. Prepoznavanje značajev je namreč precej težja naloga, kot se zdi, saj mora opazovalec razkriti razmerje moči treh razumov. Ker lahko pri ljudeh opazujemo le reakcije in ne procesa, ki je do njih privedel, je za določitev razmerja med razumi potrebno celovito večplastno opazovanje. Zaradi podobnosti med reakcijami, do katerih lahko vodijo povsem različni razumi, so odločilnega pomena podrobnosti. Vzrok za to, da svojega značaja sami ne moremo določiti, pa tiči v tem, da ga presojamo skozi oči svojega najpomembnejšega razuma. Naša merila zato niso objektivna, čeprav se nam zdijo povsem stvarna. Po navadi se ljudje vidimo tako, da pri sebi prepoznamo vse tri razume. To je seveda tudi res, le da ne zmoremo oceniti, kateremu od njih v resnici dajemo prednost. Milanovo končno spoznanje je hkrati tudi priznanje, da resnica Življenja ni zgolj še ena od mnogih teorij o delovanju človeške psihe, ampak dolgo iskani temelj ustroja človeških misli. Ni pa pričakovati, da bo stroka tako zlahka prišla do tega spoznanja kot Milan. (Zakaj je tako, bi morda najlažje odgovoril Čehov.) Težava je v tem, da je tudi do danes uveljavljene teorije sprva prišel le en mislec, šele pozneje pa se je uveljavila tudi pri drugih. A pravih mislecev je še vedno zelo malo. V nasprotju s tem pa teorijo močno zagovarja veliko število priučenih, a v resnici nerazmišljajočih strokovnjakov. Ti se obračajo tako, kot se obrača

večina, težava pa je v tem, da so ravno oni večina, zato jih je težko obrniti. Priznanje vsake nove teorije je bilo tako vedno buren in dolgotrajen proces, še posebej kadar je šlo pri sprejemanju novega za vprašanje tako korenitih sprememb. Vsaka nova teorija mora biti najprej podvržena številnim preizkusom,

za to pa je vselej potreben tudi čas. Da je REI v skladu tudi z Darwinističnim pogledom na evolucijo, v knjigi pojasni kar sam Charles Darwin. Po drugi strani pa bodo tudi nasprotniki njegove teorije lahko spoznali, kakšen vpliv naključij je Darwin v njej spregledal. (Darwin je do svoje teorije prišel s pomočjo ščinkavcev na otočju Galapagos.) Bela knjiga je na tem mestu pripovedi še povsem bela. S tem je simbolično ponazorjeno, da knjiga kljub resnici, ki jo premore, šele kandidira za to, da jo človeštvo sprejme. Beseda kandidat je izpeljanka iz latinske besede candidus – bleščeč, bel. Kdor se je v starem Rimu potegoval za javno vlogo, kdor je hotel biti kandidat (candidatus), je pred občinstvom moral nastopati v beli togi. Samo priznanje večine lahko resnici pomaga na poti iz »spregledanosti« in jo ponese do ljudi, ki po njej hrepenijo. Resnica namreč pomeni vračanje ljubezni. Veronika sprejme resnico – to je bila njena šola življenja. Zdaj ji Življenje lahko nameni tudi ljubezen. O čem se Eros pogovarja z Albertom Einsteinom? To naj za zdaj ostane skrivnost! (Namig za tiste, ki ugibate o sedmem dokazu Življenja – to ni bila tema pogovora!) Kdor misli, da je knjiga, ki se je v knjižnici pojavila z Erosovim prihodom, nadomestila vse ostale knjige v knjižnici, je spregledal majhno podrobnost. Ljudje, ki stojijo okoli ognja, držijo v rokah knjige. Vsak pisec je namreč rešil svojo resnico, na grmadi pa so se znašle zgolj laži. To pomeni, da ima vsak človek pravico do svoje resnice, saj lahko le tako sprejme svoj svet. Laži pa so bile Veronikine kulise, zaradi katerih se ni mogla sprejeti. Zakrivale so njen čudoviti resnični svet, njeno resnico, ki jo je skrivala pred drugimi.